

Visitaforedrag

VED VISITASEN I HAUG, BAKKE, FISKUM OG VESTFOSSEN MENIGHETER, 8. DESEMBER 2024

Ved biskop Jan Otto Myrseth

INNLEDNING

Kjære venner

Takk for fine visitasdager her i Øvre Eiker. Jeg har stor forståelse for at det kan oppleves litt stressende å skulle ta imot besøk av biskopen i en travel og tettpakket førjulstid, men når det måtte bli slik, vil jeg si at dere har møtt meg og mitt følge med stor velvilje og gjestfrihet.

Målet med en visitas er å stanse opp og reflektere over lokalkirkens liv og sammen drøfte hvor veien går videre. Disse dagene har gitt rikelig anledning til dette, gjennom møter med staben og samtaler med den enkelte medarbeider, møter med menighetsrådene, kommunens ledelse og andre representanter for institusjoner, lag og foreninger.

La meg starte med en foreløpig oppsummering etter disse dagene: det er svært mye å glede seg over når jeg ser kirkens liv og tilbud her i disse fire menighetene med et utenfrablikk. Jeg opplever at menighetsråd, ansatte og frivillige lykkes godt med å skape gode møteplasser for menneskene som bor her, og det er stor oppslutning om mange av de aktivitetene som foregår. Menighetene har hvert sitt særpreg og ulike profiler, preget av et stort mangfold av lokalmiljøer – fra det relativt urbane kommunesenteret Hokksund via kulturhovedstaden Vestfossen, elvelandsbyen Skotselv og til Fiskum som i kommuneplanen omtales som «stedet i det åpne landskap». I alle soknene møter jeg mye stolthet og en sterk opplevelse av tilhørighet til kirken.

MER HIMMEL PÅ JORD

For et par-tre år siden vedtok Kirkemøtet en strategiplan med tre hovedmål som konkretiserer visjonsformuleringen «Mer himmel på jord». Når jeg nå skal oppsummere mine inntrykk, vil jeg samle dem under disse målene.

Det første lyder slik:

1. KIRKEN ÅPNER ROM FOR TRO

Kirken i Øvre Eiker forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet, fra de ligger på en matte på babysangen til de mottar trøstende og lindrende ord på dødsleiet av presten eller diakonen som er på besøk. 45 barn er aktivt med i kortilbudene Mikro- og Minising, og disse deltar på flere konserter, gudstjenester og arrangementer hvert år. På Fiskum er barnekoret et viktig tilbud. Dette foregår i SFO-tiden i kirkestua ved Fiskum kirke.

I tillegg til korsangen er det i disse aktivitetene et tydelig fokus på verdier og relasjonsbygging. Foreldrene trekkes naturlig inn, og slik blir dette en populær møteplass for barn og foresatte år etter år.

Trosopplæringsaktiviteter

Det arrangeres mange tiltak i menighetene som når ut til barn og unge, som tårnagenter, barnehagevandring, utdeling av dåpsgaver, ulike verksteder med bokdryss, karnevalsgudstjeneste, MILK for tweens og utdeling av 4- og 6-årsbøker.

Supertorsdag

er en møteplass for småbarnsfamilier med verksteder og utdeling av bøker, og fungerer også som et diakonalt møtested. Det er planen at supertorsdagen etter hvert skal inkludere alle aldre og med flere aktiviteter for unge voksne og eldre, samtidig som barna har sine aktiviteter.

Supersøndag

er en gudstjeneste for små og store med kirkelunsj, og ulike årskull inviteres til bokutdeling. Her bruker dere flere HEL-elementer, og bønnevandring og kreative uttrykk i prekenen bidrar på ulike måter til å aktivisere deltakerne. Jeg oppmuntrer dere til å arbeide videre med å finne den mest tjenlige formen på disse gudstjenestene.

Samarbeid med barnehage og skole

På onsdag besøkte vi Trollstua barnehage og fikk en fin omvisning som trekte linjene fra prestedøtrene som vokste opp i dette huset og fram til en solid og vel gjennomtenkt bruk av huset for barna som er heldige og får plass her. Det er god kontakt mellom kirken og mange av barnehagene i kommunen, og barna i Trollstua har kort vei til sin førjulssamling i Fiskum kirke. Flere barnehager er innom til julevandring i Haug kirke, som er et flott spel som dere har satt sammen, der mange i staben deltar i kostymer. Da besøkes stallen, herberget og krybben, og dere vandrer og synger dere gjennom juleevangeliet. Rundt 350 barn er innom i løpet av disse dagene.

På torsdag besøkte vi Ormåsen skole og fikk også en god samtale med rektorene fra de ulike grunnskolene i kommunen om arbeidet med en felles plan for samarbeidet mellom skole og kirke. Det er jobbet fram et forslag til ny samarbeidsplan som er sendt til skolene på høring. Denne planen reflekterer skolens nye læreplaner. Samarbeidet med skolen skjer på andre premisser enn for noen tiår siden, men fremdeles er kirken en viktig ressurs for skolen som en sentral institusjon i lokalsamfunnet. De fleste skolene er innom kirkene på adventsgudstjeneste, julesamling og konserter, og i henhold til læreplanene er det svært nyttig og viktig for skolene å kunne besøke kirkene i forbindelse med ulike temaer i undervisningen. Jeg fikk også være med på julesamlingen som Røren skole hadde i Haug kirke samme dag, og denne samlingen bekreftet det gode samarbeidsklimaet som preger kontakten mellom skole og kirke.

Konfirmantarbeid

Det er gledelig å se at oppslutningen om kirkelig konfirmasjon er god her i Øvre Eiker. For inneværende konfirmantår er det 67 % av de fødte i 2010 som er påmeldt kirkelig konfirmasjon, og de utgjør 86 % av medlemmene i denne gruppen. Arbeidet med ny konfirmantplan har vært et viktig satsingsområde, og det er gjennomført flere fagsamlinger og møter med råd og utvalg, samt høringsrunder med foresatte og konfirmanter om planen. I 2023 ble det vedtatt ny felles plan for konfirmasjon, med omlegging til høstkonfirmasjon fra 2025. Opplegget innbefatter leir på Camp Norefjell og bo-hjemme-leir med speiderkonfirmantprogram i samarbeid med KFUK/KFUM. Det er også opprettet en langsiktig finansieringsløsning for deltakerstøtte til leir, med sikte på at økonomien ikke skal hindre noen å delta. Det er viktig at dere setter av god tid til å evaluere hvordan denne planen fungerer når det er gått en tid.

Gudstjenestene er pulsslaget i menigheten

og den avgjørende forklaringen på at den kristne kirke fortsatt finnes etter to tusen år. Gudstjenesten er menighetens livsnerve, og det er et trofast korps av frivillige klokkere og kirkeverter som er viktige medarbeidere når menighetene samles. Det er stadig færre som går jevnlig til gudstjeneste i kirkene, men det arbeides godt med å tilpasse gudstjenestene til menighetenes behov. I Haug er det etablert en månedlig kveldsgudstjeneste under overskriften «Undring i Haug». Jeg ønsker dere lykke til med et viktig utviklingsarbeid for å legge til rette for at

flere skal kjenne seg hjemme i disse gudstjenestene, og ser fram til videre dialog om den liturgien som skal brukes.

Jeg husker med stor glede den flotte jubileumsgudstjenesten i Bingen for noen uker siden. Den vakre kirken er et flott samlingssted for bygda og et utgangspunkt og symbol for dugnadsånden som preger denne grenda.

Bibelkveld i Haug kirke

Den nye plan for kirkelig undervisning og læring utvider horisonten for dette arbeidet og sikter mot at trosopplæring og undervisning må ha hele livsløpet for øye. Det er et faktum at kunnskapsnivået om kristen tro og kristent liv har vært nedadgående gjennom de seinere tiårene. Jeg oppfordrer dere til å sikte mot å nå også de voksne med tilbud om opplæring og undervisning. Det er behov for nye møteplasser og arenaer for livsnær og relevant undervisning om kristendom i vår tid. Arbeidet med såkalte bibelkvelder for de over 18 høres ut som et spennende tiltak, og jeg ønsker dere lykke til med denne satsingen.

Et av punktene under overskriften *Kirken åpner rom for tro* er at den

Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke

I forrige menighetsrådsperiode var det en prosess som siktet mot etableringen av ett felles menighetsråd for de fire menighetene. Det førte ikke fram, men det er fortsatt aktuelt å snakke om hvordan virksomheten i de fire menighetene kan samordnes på beste måte. Det er de samme medarbeiderne som arbeider i alle menighetene, og det er en utfordring å knytte sammen arbeidet i rådene med stabens virksomhet, gjennom god informasjonsflyt og toveis kommunikasjon, gode planer, strategier og prioriteringer.

Det er flott at menighetsrådene har gode ønsker, drømmer og engasjement for det som skal skje i sine nærmiljø, men det er også viktig at idéer og planer koordineres med de andre menighetene. Jeg hører mange godord fra menighetsrådene om de ansatte medarbeiderne, men det er krevende for de ansatte som arbeider i flere sokn å strekke til, og jeg oppfordrer både arbeidsgivere i begge linjer og menighetsrådene til å finne gode løsninger for en helhetlig tilrettelegging av tjeneste og aktiviteter.

God dialog mellom menighetsråd, lokalsamfunn og ansatte medarbeidere

Dere er privilegerte som har svært motiverte medarbeidere som strekker seg langt for å nå de målene man har satt seg, men det er viktig å erkjenne at ressursene er begrenset. Jeg registrerer at medarbeiderne vil - og får til – mye, men det er viktig å ta godt vare på dem og gi dem gode og forutsigbare rammer og arbeidsbetingelser.

På tirsdagskveldens samling på Solhaug menighetshus for alle menighetsrådene hadde vi en fruktbar samtale og idédugnad om hvordan kirken kan oppleves relevant og svare på de behov og ønsker som finnes i lokalmiljøene. Noen av forslagene som kom fram var: åpen kirke, gospelgudstjenester, samlinger med lystening, vandring i kirkerommet og musikk, gudstjenester med alternativ og enkel liturgi, osv. Jeg oppfordrer dere til å ta grep for å realisere disse tankene.

Ifølge Kirkeordningen for Den norske kirke (§ 12) skal menighetsrådet minst en gang i året innby de tilsatte i soknet til å «ta del i rådets drøftinger om menighetsforholdene og de oppgaver som foreligger». Dette handler om å legge godt til rette for felles eierskap til det lokale menighetsarbeidet og om å forløse energi og kreativitet. Lykke til videre med å få til den gode samhandlingen mellom råd og stab! Det er viktig med god informasjon begge veier mellom menighetsråd og stab, og jeg anbefaler at dere setter av god tid på nyåret til å drøfte i fellesskap hvordan dere kan være kirke i Øvre Eiker på beste måte i 2025.

For øvrig vil jeg på nytt minne om hvor viktig det er at menighetsrådene får den nødvendige administrative støtte for å kunne fylle sine folkevalgte funksjoner. Dette har kirkevergen påpekt tydelig i sin rapport, og jeg registrerer at dette var et punkt som både biskop Sigurd Osberg var tydelig på i sitt visitasforedrag i oktober 2000, og det samme var biskop Laila Riksaasen Dahl ved visitasen i 2010. Jeg håper inderlig at dette kan gjøres noe med i løpet av denne menighetsrådsperioden, for jeg tror at dette er ganske avgjørende for rekrutteringen til en ny menighetsrådsperiode.

Evaluering og kvalitetsutvikling

I denne forbindelsen vil jeg også slå et slag for gode rutiner for evaluering og kvalitetsutvikling. Jeg vet at dere er flinke til dette på ulike felter, men jeg tror vi har mye å gå på når det gjelder å forbedre rutinene våre på dette området i kirkens liv. Vi må hele tiden spørre oss om vi gjør de fornuftige valgene i planlegging og gjennomføring av aktiviteter og tilbud, og ta oss tid til å snakke sammen om de erfaringer vi gjør oss og vurdere om vi skal gjøre ting litt annerledes neste gang. Kvalitetsverktøyet «Stadig bedre» kan være en god hjelp til dette. Flere og flere menigheter og fellesråd tar dette i bruk (se hjemmesidene til Hovedorganisasjonen KA for mer informasjon).

Kirka vår - samlet plan for arbeidet i soknet

I denne sammenhengen vil jeg også anbefale at dere aktivt tar i bruk det nye verktøyet *Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet*. Dette vil kunne være et viktig hjelpemiddel til å se de ulike planene og delene av menighetens virksomhet i sammenheng. Det bør ikke være for tette skott mellom de ulike faggruppene og delene av virksomheten, og kirkelige planer bør etter hvert revideres på en måte som hjelper oss til å se helheten.

Det andre punktet på kirkens strategiplakat lyder:

2. KIRKEN ER DER LIVET LEVES

Et av delmålene under dette punktet er å styrke

Kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner

Kirkens kulturarv er tett sammenvevd med hele nasjonens historie – og historien til alle norske steder. Den angår og tilhører alle. Dette handler om å forstå oss selv, hvem vi er, hvor vi kommer fra, og om å reflektere rundt verdiene våre og eksistensen vår. Kirkebyggene våre er viktige ressurser for både trosopplæring og skole/kirke-samarbeid.

Fiskum menighetsråd er særlig opptatt av at kirken skal være der livet leves. De har flere ganger erfart at «Fiskum er for de store anledninger». Når det er viktige begivenheter som skal markeres, er det stor oppslutning. Onsdag morgen fikk jeg en fin omvisning i Fiskum gamle kirke, som er et vakkert smykke, et viktig vindu mot fortiden og et bygg som mange har et forhold til som kulturminne. Det viser seg nå at kirken trolig er soknets eiendom. Den er ofte utleid til konserter og bryllup, og nylig var den fullstendig sprengt på grunn av tilstrømningen til årets lysmesse. Som middelalderkirke er den et opplagt formål for å skaffe midler fra det såkalte Kirkebevaringsfondet. Dette håper jeg at kirken og kommunen kan ha en fortsatt god dialog om.

Korarbeidet og øvrig kirkemusikalsk arbeid

Det gode samarbeidet mellom skole og kirke kommer også inn under dette punktet, og likeså det flotte korarbeidet. Jeg er svært imponert over bredden og kvaliteten på korarbeidet i menighetene i Øvre Eiker. Dere har to kjempedyktige kantorer som brenner for både kirkemusikken og menighetslivet og har en diakonal tilnærming til tjenesten de gjør og menneskene de møter. Takket være stabil og god kantorbesetning over tid har det vært mulig å utvikle den kirkemusikalske virksomheten til det nivået den holder i dag. Her er det damekor,

oratoriekor, kammerkor, kirkekorgruppe og flere barnekor. I tillegg finnes Orgelkids og Øvre Eiker Orgelklubb, og kantorene bidrar også i kontakten med skolene og kan friste med eget byggesett-orgel, som er veldig populært hos barna.

Vestfossen menighet

har i mange år vært opptatt av å være en tydelig aktør i lokalmiljøet. Forventningene var store da den nye kirken ble tatt i bruk, og for ikke lenge siden tok man i bruk det nye navnet Vestfossen kulturkirke. Kirken har klart å etablere seg som en svært viktig samskapingsaktør i lokalmiljøet. Jeg fikk anledning til å besøke det spennende tiltaket

Åpen Møteplass,

der i gjennomsnitt 50-60 ungdomsskoleelever hver onsdag krysser veien fra ungdomsskolen og til kirken for å få gratis lunsj, delta i aktiviteter og være en del av et trygt og inkluderende fellesskap. Prosjektet er et samarbeid mellom Vestfossen ungdomsskole, kirken og Forandringshuset/KFUK-KFUM, og er et viktig tiltak for å bygge et trygt og inkluderende miljø, motvirke utenforskap og forebygge rekruttering til belastede ungdomsmiljøer. Her fikk jeg både anledning til å spille bordtennis, dekorere mine egne cupcakes og grille marshmallows. Flott å se hvordan kirken kan være en medaktør i en så viktig nærmiljøsatsing.

Samarbeid med Nav

Jeg fikk også anledning til å kikke nærmere på Vestfossen kirkehage og skolehage, som er blitt en realitet takket være innovasjonsmidler fra Kirkerådet og et nært samarbeid med Nav, som har lagt til rette for språk- og arbeidstrening for noen av våre nye landsmenn.

Møte med kommunens ledelse

I visitasprogrammet inngår som allerede nevnt et møte med kommunens ledelse. Båndene mellom kirke og kommune er sterke og gode her i Øvre Eiker, og en vesentlig del av kirkens inntekter bevilges over kommunebudsjettet. Det er en stor glede at det varslede kuttet i overføringene til kirken ble reversert. Dere gjorde en god jobb med å dokumentere hvilke konsekvenser budsjettkuttet for 2025 ville få, og flere bidro i dialog med politikerne til å presentere og synliggjøre kirkens innsats på ulike felter i lokalsamfunnet.

Jeg har stor forståelse for at det er krevende å sitte ved roret i en kommune med såpass anstrengt økonomi, men møtet med ordfører og representanter for den administrative ledelsen i kommunen var svært oppløftende og meningsfull. Vi drøftet ulike sider ved samarbeidet mellom kommunen og kirken og ble enige om flere punkter å følge opp i fortsettelsen for å styrke dette samarbeidet, deriblant kirkens plass i krisehåndtering og totalberedskap. Ordføreren lovet å ta nødvendige grep for å tydeliggjøre dette i kommunens planverk.

3. KIRKEN ER MER FOR FLERE

Kirkens diakoni er kanskje den aller viktigste brobygger mellom kirken og samfunnet. Diakonien er kirkens omsorgstjeneste og formidler evangeliet i handling.

Tilhørighet og gode møteplasser

Det arbeides målrettet med å gi tilhørighet og skape gode møteplasser i menighetene i Øvre Eiker. Jevnlige besøk og sangsamlinger på de kommunale institusjonene er eksempler på dette, ved siden av kirkekaffen som skaper en sosial møteplass etter gudstjenestene.

Et eksempel på slike møteplasser fikk jeg oppleve da vi besøkte Solhaug på onsdag og fikk delta på formiddagstreffet som var felles juleavslutning for Bakke Sanitetsforening, Bakke Bygdekvinnelag og Bakke diakonat. Deilig julemat ble servert.

På torsdag fikk vi et veldig oppløftende møte med ledelsen i helse- og omsorgsetaten i kommunen, der vi samtalte om hvordan vi sammen kan legge til rette for at eikværingers åndelige og eksistensielle behov kan møtes gjennom hele livet. Det er svært tydelig at kirkens og ikke minst diakonens rolle verdsettes høyt i denne sammenheng. Ordføreren prioriterte også å være sammen med oss på dette møtet, og det ble en svært nyttig samling.

Diakonen har høyt på sin agenda å løfte menneskeverdet for mennesker i alle aldre, og sårbare eldre og voksne har lenge vært et satsingsområde i Øvre Eiker. Det satses også på mennesker med spesielle behov for tilrettelegging, og på torsdag kveld fikk jeg være med på en flott samling i Haug menighetscenter og i kirken. På samlingen i kirken ble flere elementer fra den såkalte «HEL-gudstjenesten» tatt i bruk på en svært inkluderende og meningsfylt måte.

Plan for diakoni

Det sier seg selv at å være en enslig diakon i en kommune med fire menigheter og godt over 20 000 innbyggere, kan oppleves overveldende. Derfor er det viktig med gode planer og tydelige prioriteringer. I mai 2022 ble det vedtatt en felles plan for alle fire menigheter, og denne skal revideres hvert andre år. Øvre Eiker diakonitvalg har nå utarbeidet et forslag til revidert plan, som skal behandles av menighetsrådene. Denne planen blir et viktig redskap for både diakon og menigheter. De diakonale utfordringene er mange i vår tid, og det er viktig at kirken kan spille på lag med både kommunale instanser og andre gode krefter i lokalmiljøet.

En mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivilligarena

I løpet av visitasdagene har vi hatt mange samtaler om hvordan samarbeidet og samspillet mellom de ulike medarbeiderne og arbeidslagene i staben kan styrkes. I en travel hverdag blir det fort til at hver faggruppe jobber mye innenfor sitt felt og konsentrerer seg om sine oppgaver. Som oppfølging av medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført for et par år siden, utarbeidet Arbeidsmiljøutvalget en handlingsplan for å bevare og forbedre arbeidsmiljøet. Flere av punktene i handlingsplanen handler om kommunikasjon og respekt for hverandre, og hvordan etablere tillit og trygghet i medarbeiderfellesskapet. Det er viktig å se hverandre, rose og anerkjenne hverandres tjeneste og bidrag til fellesskapet, og møte hverandre med raushet.

Det er vanskelig for oss alle å se oss selv utenfra, til det trenger vi de andres blikk, slik at vi kan få et sannere bilde av hvordan vi virker inn på de andre. På denne måten kan vi gjøre hverandre gode.

Flere har understreket viktigheten av å bygge en kultur med rom for faglig uenighet og kritiske tilbakemeldinger. Det er viktig at alle kan kjenne seg trygge på å si hva man mener, og at fellesskapet øver seg i å ta imot alle innspill med velvilje. Alle bør etterstrebe å bidra til en god tone på arbeidsplassen, og dette gjelder også i møte med alle man samarbeider med.

Det er også et stykke vei å gå for å avklare rolleforventninger og ansvarsfordeling når det gjelder ledelse og koordinering av arbeidet.

Jeg vil berømme dere for den fine handlingsplanen dere har arbeidet fram, og så vil jeg oppfordre dere til å lojalt følge den opp og bruke den som et verktøy til å videreutvikle fellesskapet og samarbeidet i både stab og råd, og i forholdet til frivillige og menighetsmedlemmer for øvrig.

Til slutt vil jeg oppsummere mine utfordringer i noen punkter.

UTFORDRINGER

1. Aller først vil jeg oppfordre dere til å fortsette å arbeide med gode og inkluderende **gudstjenester og fellesskapstilbud** med bredde og variasjon
2. Legg til rette for **åpen kirke og samlinger med ulikt innhold og opplegg** i tråd med idéene som kom fram i fellesmøtet med menighetsrådene
3. Få på plass gode ordninger for **administrativ støtte til menighetsrådene**
4. Legg til rette for **gode plan- og strategiprosesser** som inkluderer både menighetsrådene, ansatte og frivillige medarbeidere
5. Sørg for god **informasjonsflyt og toveis kommunikasjon** mellom stab og menighetsråd, med sikte på å knytte sammen arbeidet i rådene med stabens virksomhet
6. Arbeid videre med **samarbeid over soknegrensene**, med sikte på gode løsninger for en helhetlig tilrettelegging av tjeneste og aktiviteter
7. Bruk «**Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet**» som redskap for kartlegging og strategisk arbeid
8. Se nærmere på rutineene for **evaluering og kvalitetsutvikling**, og hent gjerne inspirasjon fra kvalitetsverktøyet «**Stadig bedre**»
9. Følg opp handlingsplanen for **bevaring og forbedring av arbeidsmiljøet**, og sørg for tydelige **avklaringer av rolleforventninger og ansvar for ledelse**
10. Arbeid med **tydeliggjøring av kirkens rolle i lokalt beredskapsarbeid**, og hent gjerne inspirasjon fra maler for lokale samarbeidsplaner mellom kirke og kommune

Tusen takk for gode visitasdager, for et flott visitasprogram og alle gode opplevelser underveis. Takk for den store innsatsen dere alle gjør i menighet og lokalsamfunn. Takk til alle som har medvirket administrativt og praktisk, kunstnerisk og musikalsk, og på andre måter. I forberedelsene og underveis i visitasen har jeg hatt god hjelp av medarbeiderne på bispedømmekontoret, og ikke minst fungerende prost Lise Kleven, seniorrådgiver Knut Edvard Larsen og kirkefagsjef Michael Onsrud. En særlig takk til disse tre.

Tunsberg bispestol, 8. desember 2024

Jan Otto Myrseth